

Wat het weer betrekken van de logie te Djambi betreft, kan naar de verzonden berichten verwezen worden.)

Dog agten het egter niet geheel overtollig nog met weynig woorden aan te merken dat de intentie daartoe wel niet zozeer de peperleverantie ten doele heeft gehad, vermits dit rijk al van veele jaaren herwaarts niets van naam heeft uytgeleevert, en ook de grootste apparentie in verre na zig daartoe niet komen op te doen, als wel voor het grootste gedeelte de vrees dat eenige andere Europische natie zig daar vestigen zoude, gelijk zulx bij de resolutie van den 19^e junij 1761 staat aangeteekent en bij onse generale missive van den 18^e oktober 1761 vermeldt. Dat deze bedugting ook niet ongegrond was, is kort naar de aankomst van voormelde resident aldaar gebleeken, wyl zig daar toen een Engelsch vaartuyg voor die rivier vertoonde, dog op de tijding dat wij er weder post gevat hadden, vertrok.

Fol. 49v-50r.

(Dit staat in de marge als antwoord op het extract uit de brief van Heren XVII van 30 september 1760. Het huidige fortje is zo gelegen dat vaartuigen die stroomopwaarts naar de residentie van de vorst willen varen, het geschut moeten passeren. De op en neer vaart is dus te beletten. Hoe de zaak verbeterd is, werd in de brief van 8 mei 1764 gemeld. Sindsdien is naar aanleiding van de brief van de koning, die de gezanten hebben meegebracht, besloten hen namens hun vorst om vergiffenis te laten verzoeken. Zij deden dat en daarop is deze vorst bericht dat al het gebeurde is vergeven, maar dat men volgens het onlangs gesloten verdrag wel wenst dat hij de Pantchinas, [fol. 51] die onderdanen van de Compagnie zijn, dwingt zich aan de Kumpeh te vestigen. Ze hebben daar weinig zin in en worden, naar het schijnt, daartoe niet aangespoord. Ook moet hij de de verbouw van peper en de goudwinning met kracht laten voortzetten. De Pangeran Nata en de resident zijn hierover onderhouden. Tevens is de resident nadrukkelijk bevolen om het verbod op de komst van vreemdelingen te handhaven. De desbetreffende brief is hem toegestuurd. Uit de verantwoording van de gewezen fabriek en vroegere opperkoopman Johannes Hartkop blijkt dat de klachten van resident Ajax Fredrik van Solms over de onbekwaamheid van de ambachtslieden en slaven die hij toentertijd naar Djambi heeft gezonden, wat overdreven zijn. Het bijgevoegde stuk zal Heren XVII daarvan weten te overtuigen.

SIAM

[fol. 52] De zinloosheid van het verblijf van de Compagnie in Siam, waarvan Heren XVII in hun brief gewagen, werd reeds besproken in de brief van 18 oktober 1762. In die van 18 oktober 1763 zijn de redenen voor de voortzetting op een zuinige manier uiteengezet. Er wordt nogmaals aangedrongen op de noodzakelijkheid van het aanhouden van de logie. Als die verlaten zou worden, dan kan men er niet alleen met een facteur volstaan. De resident meldt in zijn brief van 31 december 1763 dat de logie uitermate geschikt is voor het ontvangen, verzenden en opslaan van goederen, dat als ze wordt verlaten, waarbij de verkoop maar een tiende van de waarde zou opleveren, de koning ze wel in beslag kan nemen en verhuren aan een vreemdeling. Evenals de Engels en verplicht waren, zou er dan bij terugkomst een aanzienlijke huur betaald moeten worden, terwijl er geen ander huis te huur of te koop is. De koning zal een vertrek als het begin van een blijvende opbraak beschouwen, en zich meteen al niet meer aan de contracten houden. [fol. 53] Hij zal Compagnies handel zeker in alles dwarsbomen. Het voorstel van de Hoge Regering om sapanhout van particulieren te kopen is niet realistisch, omdat deze te duur zou zijn om nog te vervoeren. Als de Chinezen, die vrij zijn van veel onkosten, al in sapanhout willen handelen, dan zou de koning vervoer naar Batavia wel eens kunnen verbieden, omdat er geen logie meer is. Men zal om sapanhout verlegen blijven, want na de inval van de Birmezen kunnen de Chinese jonken er niet meer zoveel van krijgen, als ze wensen. De verwerving van gekonfijte gember en roggenvellen zal niet minder problemen geven. De Engels en lieten allang blijken zich in Siam te willen vestigen en zullen bij vertrek van de Compagnie zeker een contract met de koning sluiten.